

OPONENTNÍ POSUDEK PRO OBHAJOBU DISERTAČNÍ PRÁCE

Téma: Sociální podnikání jako nástroj udržitelného rozvoje

Autorka: Ing. Kristýna Machová

Vedoucí: doc. Ing. Petra Taušl Procházková Ph.D.

Oponent: doc. Ing. Ondřej Dvouletý, Ph.D., MSc.

Zaměření práce

Práce Ing. Machové si klade za cíl rozšířit dosavadní stav poznání o sociálním podnikání v kontextu tematických oblastí udržitelného rozvoje a sociální ekonomiky. Jedná se o velice aktuální, komplexní a složitou problematiku, která kombinuje poznatky z multidisciplinárních vědních oborů. Autorce práce se podařilo tyto poznatky vhodně propojit a zacílit ji tak, aby realizované výzkumné aktivity doplnily stávající poznatky v oboru Podniková ekonomika a management.

Stanovení cílů a míra jejich naplnění

Souhrnným cílem disertační práce bylo „zhodnotit současný stav konceptu sociálního podnikání jako jednoho z nástrojů udržitelného rozvoje.“ Stanovený cíl je podpořen čtyřmi teoretickými a čtyřmi empirickými dílčími cíli a dále třemi výzkumnými otázkami. Ty na sebe vhodně navazují, doplňují se a směřují k naplnění souhrnného cíle disertační práce. Celkově lze konstatovat, že se dílčí cíle i souhrnné cíle práce podařilo v rámci uvedených omezení naplnit.

Způsob zpracování práce a použité metody

Autorka nejprve propojuje klíčové pojmy jako jsou koncept udržitelného rozvoje, udržitelné podnikání, triple bottom line, sociální ekonomika a sociální podnikání, na základě dostupných poznatků z tuzemských i zahraničních zdrojů. Na základě komplexního historického přehledu a porovnání situace ve světě i v České republice shrnuje autorka klíčové poznatky a představuje metodologický postup pro zpracování systematické rešerše literatury (str. 58) provedené v databázi Web of Science, jejíž cílem bylo zodpovědět tři dílčí výzkumné otázky zaměřené již na integrační sociální podniky. Z té vyplynuly i klíčové vědecké časopisy, které se tématem zabývají, s největším zastoupením v časopise *Social Enterprise Journal*. Tato část výzkumu představuje vzhled do charakteristik nalezených

doc. Ing. Ondřej Dvouletý, Ph.D., MSc.

Adresa: nám. Winstona Churchilla 4 / 130 67 Praha 3 – Žižkov

E-mail: ondrej.dvoulety@vse.cz

Web: <https://kpo.vse.cz/o-katedre/seznameni-s-katedrou/lide/ondrej-dvoulety>

studií (např. identifikaci důležitých aspektů triple bottom line), na kterých postavila autorka základy pro vlastní empirickou práci. Ta kombinuje 1) získání sekundárních dat za období let 2015–2019 pro sociální integrační podniky splňující definici TESSEA (N=317), 2) vyhodnocení reprezentativního dotazníkového šetření vnímání sociálního podnikání v české společnosti realizovaného agenturou IPSOS (N=1 100), 3) realizace řízených rozhovorů (N=7), 4) představení případové studie společnosti Good Sailors a 5) vytvoření katalogu rizik. V rámci kvantitativního zpracování dat byly použity převážně deskriptivní nástroje (geografické a grafické zobrazení, výpočet četností, krabičkový graf) a základní statistické metody (Chí kvadrát test-dobré schody, indexování a vážení kritérií, Saatyho kritériální výpočet). Jejich použití je v práci zevrubně popsáno (až nadbytečně na úkor délky práce a pozornosti čtenáře) podle příslušných metodologických/statistických učebnic. Poznatky z řízených rozhovorů (včetně kódování) a případové studie jsou rovněž představeny v souladu s jejich metodologickými předpoklady a omezeními. Nemám tedy připomínky k samotnému využití metod, spíše k jejich zevrubnému popisu, který provází celou disertační práci – vhodnější by bylo mít ucelenou metodologickou sekci (přeje-li si autorka prezentovat všechny definice a vzorce použitých metod) a pak už jen soustředit pozornost čtenáře na samotnou aplikaci a výsledky. Bylo by tedy vhodné více oddělit obecné metodologické zásady od aplikace metod a interpretace získaných poznatků. Práci by slušela i rozsáhlejší diskusní sekce, která by umožnila více zjištěné poznatky zasadit do soudobých znalostí, zdůraznit jejich novost, a navrhnout doporučení pro budoucí výzkum. V práci je prezentováno mnoho nových zjištění, diskusi všech těchto poznatků je věnován pouze omezený prostor, což působí poněkud nevyváženě, vezmeme-li v potaz rozsah teoretické části a metodologicko-koncepčních částí práce.

Vědecký přínos a originalita práce

Disertační práce Ing. Machové je originální, rozsáhlá a přínosná pro současný stav poznání. Oceňuji provedení systematické rešerše literatury, zpracování přehledu definic sociálního podnikání a komplexního porovnání situace v České republice a ve světě, které vyžadovalo hluboký vhled do zkoumané problematiky. Za přínosné rovněž považuji očištění databáze sociálních integračních podniků, přiřazení jejich zaměření a implementaci přístupu triple bottom line, tj. naplňování sociální, ekonomické a environmentální dimenze. Přínosem práce je i rozšíření klasifikace zaměření v sociální oblasti na oblasti rovných příležitostí, oblasti místního prospěchu, osoby zdravotně znevýhodněné, osoby sociálně znevýhodněné a osoby kulturně znevýhodněné. Neméně přínosná jsou i zjištění o samotných integračních sociálních podnicích, o oboru jejich ekonomické aktivity (zastoupení zejména ve zpracovatelském průmyslu, zdravotní a sociální péči a činnostech v ubytování, stravování a pohostinství), indikátorech podnikové výkonnosti (výše aktiv, tržeb a počtu zaměstnanců) a právní formy (v nadpolovičním zastoupení společnostmi s ručením omezením). Přidanou hodnotu pro odbornou komunitu, má i propojování získaných poznatků s konkrétními sociálními podniky, o kterých si čtenáři mohou dohledat více informací (např. ERGOTEP, Good Sailors, Sociální družstvo Střecha, Masopust gastro nebo Postiminium), a které je možné využít i ve výuce

kurzů zaměřených na sociální podnikání. Katalog rizik je pak vhodným průvodcem pro jednotlivce a týmy podnikatelů, kteří zvažují rozjezd sociálního podnikání.

Formální zpracování

Formální úprava práce je na velice dobré úrovni, oceňuji precizně zpracované tabulky a grafy, kterým nechybí ani vysvětlivky, popisky jednotek a zdrojů dat.

Závěrečné zhodnocení

Navzdory výše uvedeným připomínkám, práci Ing. Kristýny Machové **doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí** a v případě úspěšné obhajoby doporučuji udělení titulu philosophiæ doctor (Ph.D.).

Při obhajobě navrhuji diskusi nad následujícími otázkami:

1. Proč si myslíte, že MPSV prosazuje/prosazovalo široké uchopení sociálního podnikání, do kterého zahrnuje i neziskové organizace? Nutno podotknout, že toto pojetí není v souladu se současným chápáním sociálního podnikání ve světové literatuře a už ani v definici, kterou používá aliance TESSEA. Jaký vliv může mít toto rozličné chápání vliv na celkový obraz sociálního podnikání v české společnosti?
2. Jak se bude geograficky lišit vnímání sociálního podnikání v regionech, kde už některé sociální podniky úspěšně působí (např. zmiňovaný příklad sociálního podniku Good Sailors) v porovnání s obcemi a regiony, kde není možné nalézt takovéto příklady „dobré praxe“?
3. V jakých ekonomických oblastech a činnostech spatřujete příležitosti pro rozvoj (nejen integračních) sociálních podniků s větším zaměřením na enviromentální dimenzi (v kontextu tripple bottom line)?
4. Jak byste charakterizovala míru úspěšnosti sociálních podniků? Je pravděpodobnost úpadku/ukončení podnikání u sociálních podniků vyšší, nebo nižší než u klasických podniků a proč?

Ve Slaném dne 27. 4. 2023

doc. Ing. Ondřej Dvouletý, Ph.D., MSc.

Katedra podnikání, Vysoká škola ekonomická v Praze

doc. Ing. Ondřej Dvouletý, Ph.D., MSc.

Adresa: nám. Winstona Churchilla 4 / 130 67 Praha 3 – Žižkov

E-mail: ondrej.dvoulety@vse.cz

Web: <https://kpo.vse.cz/o-katedre/seznameni-s-katedrou/lide/ondrej-dvoulety>

